

Sup matthei euāgelii ve-
nerabilis dñi Alberti magni
notula de festo die epiphanię
dñi Incipit feliciter.

Quoniam ergo nat⁹ esset
ih̄s r̄c̄ In isto secūdo
capitulo p̄ totū agit
de natī manifestacōe r̄ ido in
eo tres inducūtur historie - q̄
rum prima cōtinet qualiter na-
tus tam p̄micijs gen̄iū q̄ eci-
am p̄ncipibus iudeorū est ma-
nifestat⁹. **D**ed q̄ innotescēs
herodi ad perdecūm est ques-
tus - ido secūdo inducitur qua-
liter malicie herodis in egiptū
subduct⁹ est translāt⁹. **E**t q̄a
sicut ex origine salus est ex iu-
deis - ido tercio inducitur histo-
ria qualiter defuncto herode ex
egypto est r̄duct⁹ r̄ iste histo-
rie patent in littera. **I**n p̄ma
haz p̄cium cōtinentur quatu-
or - qualiter videlicet natū in-
fuerunt - qualiter inuenerūt ibi
Qui cum audissent regē - qua-
liter inuentū adorauerunt - ibi
Et p̄cidentes - **E**t qualiter hero-
dis dolos euacuauerūt - ibi **E**t
āmoniti in somnis r̄c̄. **I**n pri-
ma haz duo dicūtur sc̄z qua-
liter indicio stelle venerūt i iu-
deam r̄ qualiter in iudea q̄siue-
runt indicio scripture - ibi **A**u-
diens autē hoc herodes rex r̄c̄

Circa primū istorū quatuor i-
ducūtur - nata videlicet qui que-
rit dispositio - magorū in-
finitio - r̄ de stella cui⁹ natū que-
runt indicio - r̄ inquirentiū de
uocio r̄ hec patēt in littera **D**e
primo tria dicūtur - p̄sona na-
scētis - loc⁹ r̄ tempus. **D**e per-
sona nascētis dic̄. **C**um ergo -
sicut i premissis dictū est - **N**a-
tus est ih̄s - pretermitat⁹ autē
appariō pastorib⁹ facta quā
ponit lucas eo q̄ illa p̄ figuraz
faciē r̄spiciat vituli - quia pasto-
res figurā sūt prelatoz r̄ sacer-
dotū. **A**lia eciā causa est quia
facta in iudea nota iudeis ma-
gis preterijt **M**atthe⁹ iudeis
fidelib⁹ scribens - que cū igno-
ta fidelib⁹ fuerunt qui de gen-
tibus crediderant ponit is qui
scribit gentibus lucas. **H**ic
ergo rege celi nato sicut dictū
est celi nō defuit testimonium
tam in habitantib⁹ celuz q̄ ex
ipso celo - habitātes em̄ celum
testimoniū dant **L**uc. ij. dice-
tes. **A**nnūcio vobis gaudium
magnum quia nat⁹ est vob̄ ho-
die saluator qui est xp̄us dñs
i ciuitate dd̄ **E**x ip̄o celo duplex
testimoniū - luminis videlicet r̄
stelle. **L**uminis **L**uc. ij. **C**ircūful-
sit eos lux de celo - stelle autem
vt hic. **E**t sic tres sunt qui hu-
ic natiuitati testimoniū dant

in celo. angelus gaudij et salu-
tis. lumen fidei et cognitiōis.
stella vero eterni solis. **Sed**
quia salus hæc pmissa est da-
uid. ideo conuenebat in domo
dauid nasci salutem. Et ideo
dicit **In bethleem iude** **Obmit-**
tat autem Matheus qualiter
venit in bethleem a galilea.
Venit autem sicut refert Lu-
cas ut profiteretur cuz maria
desponsata sibi vxore p̄gnan-
te que preterit ut nota iudeis
fidelibus quibus ipse scribit
dicit autē in bethleem tangēs
locum iude autē ad differen-
ciam alterius bethleem q̄ erat
in galilea in sorte sabulon sita
Locus autem iste p̄us dicitur
est effrata ab vxore caleph ibi
sepulta v̄l quia frugifer erat.
Cum autē accidissz ibi fames
propter quam inde peregrina-
ta est noem et elymelech cum
filijs suis sic dicit **Ruth**. p̄mo
Postea tāta vbertas loco resti-
tuta est q̄ noie mutato domus
p̄us vocabat qd̄ interpretaba-
tur bethleem. **Mystice** hoc sig-
ficabat q̄ post famē diutinaz
verbi dei panis verbi dei q̄ de
celo descēdit ut det vitā mūdo
Joh. vi. **Ibi nasciturus erat.**
Mat. xvi. **Paratū panē de ce-**
lo prestisti illi sine labore hū-
tem in se oīne delectamētuz et o-

nem sapore suauitatis. **Gene-**
xlix. **Aser pinguis panis eius**
et prebebit delicias regibus.
Aser beatus interpretat et sig-
nat celi regē nos seipso pasce-
tem in cuius figuraz in presepi
est positus. quia homines et iu-
menta saluat quēadmodum
multiplicat misericordiā suaz
deus. **Ecce** quare in bethleem.
Alia racō est historialis. quia
bethleem erat hereditaria ciui-
tas dauid. iherusalem autem
non. sed potius erat ciuitas reg-
ni cōmunis. et quia promissio
facta ē dauid ideo nascitur i do-
mo dauid **Et** hoc exprimit lu-
cas dicens eo q̄ esset de domo
et familia dauid. **Jude** autē
dicit. quia de tribu iuda. leo ē
cristus. **Apocaliph** quinto **De-**
breorū septimo. **Et** ideo conue-
niebat eum in sorte sibi here-
ditaria nasci. **Johānis p̄mo.**
In propria venit et sui eum nō
receperunt **In diebus herodis**
regis **Ecce tempus.** nec fuit iste
herodes tetrarcha ut quidaz
dicunt. sed potius totam tene-
bat regni monarchiam. sed fi-
lij eius quatuor regnuz in tete-
rarchias diuiserunt ut inferi-
us patebit. **Fuit autem iste he-**
rodes ydumeus quem augustus
cesar iudeis p̄fecerat ut rex esset
et tributa romanis solueret.

50
a romano peret impio. a ido
ecia milites qui ibi erant in p
fidio a sobditi herodi herodia
m dicebant. **F**it ergo mencio
diez herodis regis no aut **A**n
gusti cesaris vt sciatur alieni
gena regnare sup iudeos a ita
regnum iudeoru defecisse a pro
phetas de tempe nativatis cri
sti esse opletas **Gen. xlix.** No
auferet sceptrz de iuda a dux
de femore ei? donec veniat qui
mittendus est a ipse erit expca
cio getium: sicut a hic filius na
tus a gentib? expectatur. **D**a
niel. ix. **C**um venerit sanctus sa
ctoru: cessabit vndio vestra. a
hec inducuntur hm septuagita
Vic ergo ptz q verus rex na
tus est per pphciam a q ille a
gentib? querit a expectat per
eant. **E**t ideo dicit. herodis re
gis. vt nome ondat alienige
nam a regnu in iudeis pntem
a dignitate amissaz. a hec sut
tria q de dispo hicoe nati sut in
ducta. **E**cce magi. h iduat ge
tium inquisicio de nato q est
expectacio eoru **E**t dicunt qui
qz sez inq hicois euidentia. q
a quales inq runt. vñ venerunt
a vbi inq runt a qualis a h pa
tent in littera. **E**uident ei a pa
tent inq huerunt vt innegabi
lis essz inq hico eius qui dat?
erat in lumine. **L**umie ad reue

lacoz gentiu a glona plebis
sue israhel **Luc. ij.** Non em in
angulis a cauerms qrebant h
in ppatulo omib? putantes in
esse deuocem qua ipsi hebant
ad eum: credetes verbo. **psa. ij.**
Fluet ad euz ones getes. **M**a
gi. dicit qui a quati a quales.
Hec em tam siml importatur
in verbo q. quia **C**risosto? di
cit q isti lingua sue prie magi
sue maguzei vocati sut a hm
eum nome clare cuiusda naco
nis eoz: q semp pulchris stu
dunt a maxie dnmis cognoscen
dis. quales aut. qz dicit glosa
q magi fuerut qui de ombus
philosophati sut a maxime i
libris seth studentes a doctri
nis balaaz inheretes p doctri
nas hmoi noticia stelle indicio
de xpo nato pceperunt. vñ **C**ri
sosto? dicit. q ex quo balaaz
reliquit discipulos a de stella
ortura pdixerat illi qui magu
zei dicti sunt duodeci mit se eli
gentes statuerut piciores a ho
nestiores p generacoes suas q
singulis amis post mese m triti
cum secu deferetes necessaria
victui ascenderunt in mote qui
lingua eoz victorial vocabat
a ibi obseruabant ortuz stelle
versus terra iacob qua ortura
predixerat balaaz a si quis eo
rum moriebat: alius post euz

honestior et studiosior de genere suo vel filius eius instituerat ne forte preteriret eos tunc stelle iudicium. Et hoc fecerunt ita diu quousque per annum ante virginis partum quando iam per missionem gabrielis agebat incarnationis misterium. primo de ortu iohannis et postea de ortu saluatoris stella mire claritatis eis apparuit que in se figuram pueri ihesu preteredit et super se signum crucis exhibuit et ad magistros super montem victoriales se dimittens ore pueri loquebat qui in ea apparuit et de via instruxit que in iudeam pergerent et in iherosolam quereret et ibi per scripturas discerent ubi christum inueniret. **H**ic etiam magi in terram suam reuertentes multos auerterunt et quosdam de discipulis ihesu postea illuc aduenienti fideliter adhaeserunt scilicet thome et episcopi et martires effecti sunt ut dicitur. **E**cce que et quales isti fuerunt. quatenus etiam fuerunt intelligitur ex hoc quod reges fuisse ab ecclesia predicatur. **M**agi enim grammaticae magni sunt psalmus xlv. **V**iri sublimes ad te transibunt et tu erunt post te ambulabunt iuncti manibus pergerunt teque adorabunt teque deprecabunt. psalmus lx. **A**fferet ad te fortitudo gentium et reges eorum adducet. **N**ec sunt magi malefici sicut quidam male opi-

nant. **M**agister et mathematicus et incantator et maleficus siue nigromanticus et ariolus et aruspex et divinator differunt. **Q**uia magister proprie in magno est que scientia huius de omnibus ex veteris et effabris naturarum dictionibus aliquam mirabilia nature postendit et educit. **M**athematicus autem duplex est. **M**athesis est id est que scientia de separatis et abstractis que licet secundum esse suum naturale finitum in rebus motui subiectis tamen diffinitione abstracta consideratur. sic est tota quodruum scientia et hoc non est reprehensibile sed laudabile. **A**lii dicitur mathematicus perducta media syllaba id est quod divinator per cuius fides et aliter aliquam est bona aliquam mala sicut et ipsi dicunt que scientia nouerit. **S**i ei quis pronosticat per stellas de hiis que non subiacent nisi ordini causarum naturalium. **E**t sua pronosticatio est de eis secundum quod ordinem illi subiacent et non extendit se ad illa eadem nisi eatenus que inclinatur ad ea primus ordo nature qui est in situ stellarum et circulo non malefacit. sed potius a multis utiliter cauet nocentis et promouet utilitates. **Q**ui autem non consideratis omnibus pronunciat de hiis que futura sunt aliter quod dictum est: trufator est et tyrannus et abiectus. **I**ncantator autem est qui carminibus

quibusdā bestias aut herbas
aut lapides aut ymagines a d
quosdā parat effectus **N**igro
mantic? autē dicit a greco ni
gros qd est mortu? latine qui
diuinat in mortuis vel in um
bris demonū siue mortuorum
Augur at ē q̄ i garritu volatu
ā sessioe auū diuinat **A**ruspex
qui in aris siue in extis aialū
ante aras ymolatoꝝ diuinat
Diuinatoꝝ at multi sunt val
de in pūctis terre a casu ignis
in aqua a in aere dinantes
Et pres hos sunt sortilegi a in
phibitomb? dīnantes **N**ullo ei
istorū dedita fuerūt isti nisi ma
gias hoc mō put dictum est
a hē laudabile **N**ij ergo ma
gi **A**b oriente venit **E**cce vn
de venit p̄posicio autē potest
notare locū a quo moti sūt et
pōt notare causā si notat locū
tunc venerūt a finib? illis a di
cunt fuisse de finib? phidis q̄
est versus orientē a aquiloneꝝ
respectu iherusalē a iudee a est
fere collateralis āteriori indie
nisi q̄ india plus ē ad meidi
em a consuetudo illius gētis ē mlt
tos habere reges p̄ rectorib?
ciuitatū a puinciaz a quosdā
quibusdā s̄stitueret ex hui?
modi regibus fuerūt isti **E**t li
cet glō dicat q̄ scitur q̄ plu
res fuerūt nescitur tñ quot fu

51
erunt numero tamen tota ecclia
reputat tres fuisse viros sapiē
tissios q̄ p̄ habitu sapie reges
ōmum fuerūt alioꝝ **E**t hoc ē
qd dicit ps **R**eges tharfis a
insule munera offerēt reges a
rabum a saba dona adducent
Fuerunt autē homines illi sp̄
studiosi p̄pter qd a regina sa
ba venit inde audire sapiēciā
salomonis **iii Re x** **S**i autē
p̄posicio notat causā tūc orien
te qd sequit non dicit specialē
locum s̄ dicit id qd fuit super
terā emergens de celesti p̄ di
gio a est sensus **A**b oriente
hoc est p̄pter id quod ortus ē
nobis de signis ei? celestibus
Et hoc dignū ē qz a ipse sol ē
iusticie q̄ tunc ort? est i terrā
zach **vi** **E**cce vir oriens nom
ei? a subter eum orietur a edi
ficabit templū dño **J**ob p̄rio
Erat vir ille magn? inter oēs
orientales **E**t venerūt **C**onue
niēs enī fuit orientales venire
in quib? ortum est lumē fidei
a cognicōis sue qn̄ per visce
ra misericordie sue visitauit
nos oriēs ex alto **I**lluminare
hīs qui i tenebris a in vmb̄
mortis sedēt ad dirigēdos pe
des nostros in viā pacis **L**uc
p̄mo **I**herusalē **E**cce quō ve
nerūt ad caput regni a caput
sacerdotij **V**ementes enim in

iudeam ad temp⁹ dispēsatue
stella se occultauit p⁹ tria q⁹
rum vnū a principale ē vt inq⁹
rentes testimonia legis a pro
phetaz cum indicio stelle con
cordare perciperent a sic ceruo
res essent de xpi nati regno et
deitate. **S**cōm est q⁹ per eos
principib⁹ sacerdotum a scrib⁹
a populo rex natus innotesce
ret a sic min⁹ excusabiles fie
rent. **Rō** p⁹mo. Qui cū gloriā
dei cognouissent nō sicut deuz
glorificauerūt aut grās egerūt
sed obscuratū est insipiēs cor
eoz a sequit⁹ **E**t t⁹didit illos
de⁹ in sensū reprobū. **T**erciū ē
vt ipsa occultacōe instauerent
de tribus. **V**nū q⁹ scirent q⁹tū
facit maloz societas q⁹ lumen
celi occūbere facit. **I**hē. ij. **O**b
stupescite celi super hoc a porte
eius desolamini velementer.
Duo enī mala fecit popul⁹ me
us. me enī dereliquerunt f. a.
v. a. f. s. e. d. q. a. nō v. a. **S**e
cū dum vt ipsa occultacōe stel
le scirent lumen natū a talibus
vulpib⁹ a lupis fore occultan
dum sicut inferi⁹ patebit **T**er
ciū vt eo ipso scirent noticiā
regis nati a iudeis eē o cādentē
a gentib⁹ oriturā **M**alach. p.
Ab ortu solis vsq⁹ ad occasuz
mag⁹ nomē meū in gentib⁹
aē. **S**cōz ergo p⁹mā causā ille

rosolimā uenit vbi rīsa legis
erāt a pphetaz **S**ic d⁹ ysa. ij.
De spō exbit lex a uerbū d⁹m
Dicētes vbi est q⁹ nat⁹ ē rex iu
deoz. **E**cce q⁹lit inq⁹unt a tā
gūf duo. fidei videlic⁹ cētudo
a loci vbi fit nat⁹ inq⁹ficō. fidi
cētudo ex duob⁹ que in que
stione certa relinquūt intelli
tur scz q⁹ nat⁹ fit a q⁹ in regno
iudeoz fit natus. ppter qd⁹ et
ipse pilatus h⁹m ones euange
listas q⁹si certus de hoc inscrip
sit titulo q⁹ rex esset iudeoz et
hoc iudei opponēbant sibi pro
causa mortis qd⁹ eis specialiter
datū erat causa salutis **D**amie
lis. ix. **O**cādet sanctisscōz a nō
erit eius popul⁹ qui eū negatu
rus est. dixerūt enī **R**egē non
habem⁹ nisi cesarem **J**oh. xix.
Ded queritur vñ fuerūt tam
certi q⁹ e nī de nato certi cēt :
potest dici q⁹ fuerunt ex ortu
stelle. **D**ed q⁹ rex fit nō videt⁹
haberi ex stelle indicio. **E**t ad
hoc dicendū q⁹ h⁹ hēbant ex p
phetā a balaam **N**ui. xxiii. de
iacob **E**rit q⁹ d⁹net a pdat reliq⁹
as cītatis q⁹rit ergo vbi fit de
alijs duob⁹ certū relinq⁹tes.
pāpue at iudeis h⁹ certū eē de
buit. ppter tps qd⁹ p dixerat d a
miel quod tunc rēe fuit exple
tū ita q⁹ nec plus nec minus a
ideo regnum omnino defecāt

52
et ad alienigenam fuit deuolutum
et in hoc vituperabiles et inexcusabiles
sunt iudei **Iher.** viij.
Milu? in celo cognouit tempus
suum-turtur et prudo et cycoia
custodierunt tempus aduentus
sui-populus autem meus non cognouit
iudicium domini **Matth.** xvi.
Faciem celi diiudicare nostis
signa autem temporum non potestis
scire-querunt ergo ubi sit **Can-**
ticoz p. **Indica** michi quem di-
ligit anima mea-ubi pascas in
verberis? in mris- et ubi cubas in fi-
nu mris in meridie plene lucis
tue ne vagari incipiam. **Canti-**
in. **Surgam** et circuibit ciuita-
tem per vicus et plateas queram
quem diligit anima mea. **Vidi-**
mus enim stellam eius. **Hec** est pti-
cula in qua ostendunt stelle no-
ui regis indicium **Et** dicunt qua-
tuor sex modum certificacionis eo-
rum-quia viderunt. **Segni?** ei
irritant animum dimissa per au-
res que que sunt oculis subiecta
fidelibus: certificaciones describunt.
Secundo quia vidimus stellam
que fallax indicium esse non potest
et ne maneat confusus noster
animus per signi communitatem **Vi-**
dimus stellam eius sibi propriam-
que non aliud loquitur nisi nouam
regis natiuitatem et ne credatur
diu orta et sic tempus non deter-
minas. **Vidimus** eam in primo

suo oriente et ideo de tempore et
nato rege non querimus. **Et** solum
de loco quem non nisi commune no-
bis stella indicauit-hoc est iu-
deam-de primo ergo dicunt **Vi-**
dimus: non visu exteriori tamen-**Et**
intus per intellectum aduertentis
prodigium. **Nich.** iij. **Dabo** pro-
digia in celo sursum et signa in
terra deorsum. **Luc.** x. **Et** oculi
qui vident que vos videtis **Stel-**
lam. **Qui.** xiiij. **Orietur** stella
ex iacob et conseruetur virga de is-
rahel. **Baruth.** iij. **Stelle** de-
derunt lumen in custodijs suis
et letate sunt-vocate sunt et di-
xerunt-assumunt et luxerunt ei cum
iocunditate qui fecit eas. **Et** at-
tende quod isti lumen lumine requi-
runt-celi regem celi lumen petunt **psa-**
lx. **Et** ambulabunt gemitus in lumen
tuo et reges in splendore ortus
tui. **Hec** autem stella differebat
in quibus a stellis alijs secundum omnes
numiter-natura videlicet-situ
motu-claritate et significacione.
Natura quia corruptibilis fuit
et non de natura celi-et ideo pacto
officio conuersa fuit in preia-
centem materiam et hoc conueniens
fuit-quia lumen vero inuenit: alio
lumine non indigemus. **Et** ideo
etiam fides est ex parte et deficit
quoniam secundum speciem contemplabimur
per **Cor.** xiiij. **psa.** lx. **Non** erit tibi
amplius sol ad lucendum per diem

neq; splēdor lūne illūnabit te
s; erit tibi dñs in lucē sempitē
nā q; deus tu; in glām tuā. **Vi**
tus autē eius fuit q; nō fuit in
alto cū alijs stellis in firmamē
to. s; in spacio hui; aeris vicī
na loca terre tenebat. nō tam
erat cometa q; in ortib; q; i mor
tibus regū apparere solet. q; ē
vt facula ardens q; nō stat diu
Job. xxxviii. Nunquid nosti
ordinē celi q; racōez eius pones
in terra. **Qui;** ei stelle racō in
terra i spacio hui; aeris posita
ē q; h; ueniebat. q; etiā incor
ruptū lumē celoz dñi ad nos
se hūiliāto descēderat. **Malai**
iii. Vobis timētib; nomē me
um oriet sol iusticie. **Motu**
etiā differebat. q; cum alie o
nes tam nature stelle q; ec; ille
que comete vocant; in circuitu
rotent;. **Vic** sola recta linea tē
debat ab oriēte q; est vsus aq;
lonē ad occidētē declinans ad
meridiē vsus iudeā vbi erat cri
st;. **Job. xxxviii.** Indica m; si
nostis p; quā viā spargit lux di
uidit; est; sup; terrā q; iō d; ori
sup; iudeā. q; ortu suo tēdebat
ad eā. **Et** h; eāt ueniēs q; ad
solez sic; ois alia stella declina
ret aq; lonē frigidā q; tēbrofā re
linq;ns dyabolo q; in ea sedet.
psa. xliii. Et ad meridiē calidā
q; liuosa scoz hitacōez festinā

ter. **psa. lx.** Veit lumen tuuz q;
glā domini sup; te orta est. q; a
ecce tēbre operiet; terrā q; cali
fo. super te oriet; dñs q; gloria
eius in te videbitur. **Claritate**
autē quia clarior omb; vide
batur differebat. **p. Cor. xv.**
Stella a stella differt in clari
tate ouementissime. otinuis ei
radijs accedēdo ad v; sole
accepit augmenta lucis puer
iij;. **Hemita** iusti q; lux splen
dens q; crescēs vsq; i pfectum
Significacōe q; aliē stelle
q; fatales a mathematicis dicū
tur nō sole significāt. s; collctē
omb; q; sūt i pyodo ptibus. q;
stellis. hec autē sola dedit glē
xpi significacōem eo q; ille ve
nerat in cui; disposicōe q; pui
dētia oia sunt. stelle signa q;
disposicōnes q; obsequio suo
significauit totū qd; fecit **Cau**
saliter autem faciendo nichil
ōmno. q; hec etiā in predictis
dicuntur **Sap. vii.** de sapien
cia q; est sup; onem disposicio
nem stellaz. luci opata inueni
tur p; or. luci ei succedit nox. sa
piēciā at; nō vincat malicia q; c;
qd; ē in pyodio liuis q; fortue
sinuaitatē fallacē geneaticoz
acceptū totū vincat malicia ei;
de pyodi q; in stell; q; ptibus
eius accipiūtur **De fatalib;** at;
stellis vt; sint vel non sint vel

quid efficiunt vel qd no: non e
 hic locus determinare. **Deo** h
 dicimus cum **Augustino**. **Qz**
 ad corpoz immutacōem flat?
 valent syderij. nō autē ad per
 mutacōez animoz libero arbi
 trio preditoz. **hec autē stella**
 fuit **Eius**. hoc est pueri nati re
 gis **Est** autē eius quadrupli
 cit. efficient. figuraliter. obse
 qaliter. a finaliter. **Efficāter**
 quia eā fecit vt quideret q ipē
 est q stellas creauit. **Figurali**
 ter quia **Gen. xv.** **Venē** in q
 bndicende sunt omnes gentes
 stellis opatur in signū q oēs
 sicut stelle fulgebūt q in ipso
 bndicōem osequant. **Obseq**
 aliter q: sibi obsecuta addu
 cōto p mīdas gētum. **Finalit**
 q: non ē nisi ppter gloriāz ip
 sius a laudē. **De pmo Gen. p.**
Fecit deus stellas a posuit eas
 in firmamēto celi vt lucerent
 sup trā. p s. stellas vt p essent
 nocti. **Venit** em stelliferi adi
 tor celi in terrāz in noctē igno
 rancie huius. a sicut pmo pdu
 xit stellas in ornatuz sue habi
 tacōis qd est celū. ita nūc ter
 ram quā in habitacōez elegit
 noua stella lumie sue cognicō
 nis decorauit. **ij. Cor. ij.** **De**
 qui dixit de tenebris lum splē
 descē illuxit in cordibz nostris
Figuralit **De** figura nāqz. qā

ōnes suos vt stellas radiaē fa
 cit **Eph. v.** **Inter** q s lucetis si
 cut luminaria in mūdo **Dan.**
xij. **Qui** docti sūt fulgebunt si
 cut splēdoz firmamēti a qui ad
 iusticiā erudiūt multos: qua
 si stelle eēt i ppetuas et nitates
De obseqo **Job. xxviii.** **Vbi**
 eras cum me laudauerūt siml
 astra matutina a iubilaret o
 nes filij dei. **De** fine **Eccā. xliij.**
S pēs celi glā stellaz mundū
 illuminās alissimis dñs **Vic**
 ergo vidim? stellā eius. h stel
 la p lumen est purgās ignorā
 cie a cecitatis tenebras a mani
 festans arguēdo cōcupie late
 bras. p motū em est directō er
 rancū. p situm autē repssio fu
 pbie arrogantū. p significati
 onē ofusio a detestatio genea
 ticōz a p transitū suspiriū a de
 siderium otemplatiuoz. **lumē**
 em eius purgat ignorācie a ce
 citatis tenebras p veri lumis
 cognicōem eo q sicut dic. p s.
In lumine eius videbim? ve
 re fidei a sciēcie lumē. **Qd Jo.**
p. **In** tenebris lucz a illuminat
 onem hō minē veniētem i hūc
 mundū. a qd castitatis lumē ē
 manifestat latebras a turpitu
 dinē immūde o cupie sic dicat
Job. xxxiiij. **Ocul** adulteri ob
 seruat caliginē dices. **Nō** me
 videbit ocul? p motū dirigit

Luc. ij. Paraſti ante faciē oim
populoꝝ. lumē ad reuelacōem
gencū. **Job. xxix.** Ad lucem
eius ābulabā in tenebris. p. fi
tū humiliat qz deſcēdit. **psal.**
Inclina celos tuos ⁊ deſcēde
psaie. lxiiij. Deſcendiſti a faciē
tua: mōtes deſluxerūt. De ofu
ſione geneaticoꝝ. **psa. xlvij.**
Stēt ⁊ ſaliēt te āugures celi
q̄ ōtēplant ſydera ⁊ ſupputant
tibi meſes vt ex eis ānūciēt
ventura tibi. **Ecce facti ſūt** q̄ſi
ſtipula: ignis obuſit eos. **Per**
trāſitū autē eſt ſuſpiriū ōtēpla
tuoꝝ q̄b? ōne lumē puū eſt re
ſpū intm̄ lūnis qd̄ cupiſcūt
Tho. iij. q̄le gaudiū ē in q̄ in
tenebris ſedeo ⁊ lumē celi n̄ vi
deo **Dic ergo** vidim? ſtellam
eius in oriente. vel nos existen
tes in oriēte: vidim? ſteliā ei?
ſup iudeam. **Vel** exiſtētes in ori
ente vidim? ſteliā eius in oriē
te exiſtētem ⁊ hoc eſt pbabili
us. qz ſtella p̄cedebat eos qd̄
nō feciſſet ſi ſup iudeā apparu
iſſz. **p̄s.** Ab ortu ſolis vſqz ad
occaſū lau. no. do. **psa. xliij.** ab
orientē adducā ſemen tuū **Et**
venim? adorare eū. **Dic** tangi
tur deuocō querētū. tāgūt au
tē laborē itineris ⁊ tamē labor
itineris fuit in hoc qz tāto frarū
ſpacō veniēt. qz **Criſo. dic.** qz
ſpacō vni? ām ⁊ tredecā dieꝝ

iter p̄fecerūt **Alij** at̄ dicūt qz in
tredecā diebꝝ in dromedarijs ve
niētēs iter vni? anni ſpacō tre
decā dieꝝ p̄fecerūt. **Sz** nō eſt p̄
babile qz aliqd̄ animal fit qd̄
annuū motū ſpacō tredecā die
rum p̄ficere poſſit. ⁊ ideo de hu
iſimōi dromedarijs nichil le
gitur apud p̄hoſ. ſed ſi eſſet
corpus hūanū tātū motū in tā
breui ſpacō ſuſtinere nō poſ
ſet. nec poſſem? dicere qz mira
culū fuerit cum de hoc penitus
nichil dicat euāgelista. ſi h̄ cer
tū eſt qz magnū ⁊ longū itine
ris laborē ſuſtinerēt ⁊ videbāt
eiꝝ dies pauca p̄p̄t amoiꝝ mag
nitudinē **Gen. xxx.** **Dan. ij.** et
nunc ſeq̄mur te in toto corde ⁊
tenē? te ⁊ q̄rim? faciē tuā ne cō
fundas nos. ſic ergo vadunt
Ad adorare eū adoracone latrice ſi
cut rex deum **Heb. p̄.** **Adoret**
eū ōnes angeli ei? **p̄s.** **Omnis**
terra adoret te de? **In** hoc enī
notatur fides dimitatis eius.
Audiens autē hoc herodes rex
turbatus eſt. **Dic** incipit in q̄
ſicō facta per ſcripturas. habz
autē paragraphos tres. in quo
rum p̄mo cōtinetur malorum
de nato rege perturbacō que
tamē vtil fuit ad h̄ vt diligēs
p̄ ſcripturas fierz in q̄ſicō. **In**
ſc̄do cōtinet ſcripture de loco
natiuitatis ei? euīdes atteſtatio

54

In tercio dolosa herodis de in
quirendo puero simulatio et h
patet in littera. Adhuc in prio
lorz duo dicunt Malignoz vi
delicz pturbatio Et diliges de
loco natitatis pueri pquisitio
Circa pmu ponuntur duo. tur
batio regis et turbatio ciuita
tis. Turbatio regis etinetur i
quatuor. Primo enim ponit tur
batiuu et hoc fuit auditus eoru
qui dicebant magi. Secdo dici
tur qs turbat. Herodes. **V**e
si pellis in dolo et glorias in pel
libus exteri coloratis i ambi
cione mudi. tercio sbinfert ca
cum dicit. **R**ex. Putabat enim
regnum amittere iudee cu esset
alienigena nato rege ad que
regnum hereditario iure deuol
uebat. Quarto ponitur ipsa
turbatio sequis irraconabilis
et pterua cu dicit Turbat? e
De pmo lorz sciendū q magi
vt viri boni bonū nūciū appor
tantes leta putabāt nunciare
regi et ciuitati psonantes noui
tatem noui regis. Malignitas
autē herodis in malo accipie
bat auditū in malo cordis sui
ad tristitiam et dolorē. psal. pec
cator videbit et irasceat dentib?
suis fremet et tabescet. tñ dei p
uidencia desiderū peccatorz pi
bit psal. xxi. Corruū cuz audire
turbatus fū cū viderem emar

cauit orz meuz tenebre stupesc
cerunt me. sic ergo talem audi
tuz cum audiret herodes. **v**erū
pellis in dolo glorias in pelle
pompe seculi. **L**uc. xij. Vocatur
herodes vulpes a dño ppter do
tum. **T**renoz. iij. **V**ulpes am
bulauerunt in eo. et naturam
vulpis ostēdit infra qñ clam
uocatis magis deuocoz finiu
lauit vt effica? noceret. **C**at.
ij. **C**apite nobis vulpes puu
las q demoliuntur vineas hoc ē
occultas machinacōes gaudi
um ecclie de nato rege demoliri
mitētes. **I**ste idem est pellice?
gloriosus vel glorias in pelli
b? exteriorez pompā in regno
mudi ambiēs. **H**ic enim celi re
ge nato turbat p̄s. Turbabū
tur a facie ei? pris orphanorū
et iudicis viduarz. **R**ex. **E**cce cā
turbacōis. q: tunc rex tiebat
pruari regno p regē rex reg
ni heredem. **A**mb. dicit. **H**o
stis herodes impie xp̄m venire
quid times? nō arripit morta
lia qui regna dat celestia. vñ
infra. xxvij. **R**egnū meū non ē
de hoc mudo. **I**ste ergo frustra
hac de causa turbat? est sicut
ocul? infirmus sordib? plen?
de clarissimo turbat lumine.
Sap. xvij. **F**requenter p̄oc
cupat pessima redarguente cō
sciencia. cum enim sit tūmba

nequicia dat testimonium cō
denacōi Genes quarto. Qua
re iratus est et cur concidit faci
es tua. **H**uic respōdetur **S**a
pientie decimoseptimo. Dum
ab intro minor est expectatio
maiozem putat potēciam eius
cause de qua tormentum pre
stat. **E**t omnis iherosolima cum
illo. **E**cce turbacō ciuitatis
valde irrationabilis **E**t sunt
tres cause turbacōis ciuitatis
quarum vna fuit in principibus
qui locum et potestatem arguit
tere timebant non regnante i
pio rege cum metipsum impij fu
erunt. **S**ecunda fuit in vili et
irrationabili plebecula que pro
na in malum turbatur cum re
ge malo propter applausum et con
sensum in malo. **T**ercia fuit in
quibuslibet etiam bonis. quia sci
uerunt herode ita malum quod nisi
tristarent ipse occideret eos.
vt secum quocumque modo trista
rentur. **V**nde etiam in morte
sua precepit occidi nobiliores
vt ex hoc plangere cogerentur
et non gaudere de morte sua.
De prima harum dicitur **P**ro
uerb. vicefimono. **R**ex qui
libenter audit verba mēdaci
omnes ministros habet impi
os **J**ob. xi. **C**ollegerunt pontifi
ces et pharisei concilium et dice
bant quod faciamus et cetera. **E**t sequitur **N**e

forte veniant romani et tollant
nostrum locum et gentem. **V**nde hanc
etiam quidam dicunt esse quartam
causam turbacōis. quia romano
rum principum fuit edictum quod nul
lus se dominum vel regem faceret nisi
per autoritatem eorum et timebant
quod si surgeret inter eos rex quod ex
tirpandum esset locus et gens et
ipsi a potestate deponendi. **D**e
secunda dicitur **O**see. vii. **A**p
plicuerunt quasi clibanum cor
suum cum insidiaret eis rex **I**he
re. vi. **P**rophete prophetae ant
mēdaciū et sacerdotes applau
debant manibus suis et populus
meus dilexit mala. **D**e tertia
dicit **ps**. xxxiiij. **F**raudulenti va
sa pessima sunt. ipse enim cogitacio
nes concinnabit ad perdendos
mites in sermone mēdaci. **D**ic
ergo omnis iherosolima cum
herode turbata est. quilibet enim
aliquam istarum causarum habu
erat turbacōis. precipue pro
pter prophetiam balaam **N**um.
xxiiij. vbi dicit de **J**acob. **E**it
qui dominetur et perdet reliquas
ciuitatis **E**t congregans om
nes principes sacerdotum. hic
ponitur diligens de loco nati
uitatis pueri perquisicio. **E**t
dicuntur duo. **P**rimo enim di
cit diligenciam herodis in con
gregandis illis a quibus pro
babilis inquisicio fieri poterat

Secundo autē dicit diligēciam
 inq̄sificōnis In primo horū dic
 qualiter congregavit generalit̄ o
 nes in quibus erat aliqua auto
 ritas p̄ quorū metū alij qd̄ sci
 rent dicere coherētur Et hoc ē
 qd̄ dicit **C**ongregans omnes
 principes sacerdotū hoc est pō
 tifices. Et deinde dicit diligen
 ciam congregacōnis eorū in qui
 bus erat omnēs sciētia hoc est
 scribas populi. Illi ei qui ap
 probati fuerūt magistri et ser
 mones eorū scribebant: scribe
 dicebant **M**atth. xxxiiij. **S**up
 cathedrā moysi sederūt scribe
 et pharisei et sacerdotes quicūq;
 dixerunt vobis seuate et facite
 Et ibidē dicit qd̄ hī tulerunt
 clavē sciētie Et quidē **D**isci
 tabatur ab eis **V**bi x̄ps nasce
 retur. **E**cce diligēcia inq̄sificō
 nis **p**sa. viij. **I**nte consiliū et dis
 sipabitur: loquimur verbum et
 nō fiet. **p**sal. **D**efecerūt scrutā
 tes scrutatio. Et forma verbi
 notat frequēciam quia formā
 habet verbi frequētatui. qz dili
 genter et frequēter q̄sivit **J**oh.
 viij. **Q**ueritis me et nō inveni
 etis et vbi ego sū vos nō pote
 stis venire. **A**c illi dixerūt. **I**n
 bethleem iude. hic ponitur evi
 dens attestacō scripture de na
 to rege Et dicitur duo. **P**rius
 em̄ edoc̄i p̄ scripturā veritatez

respondent Et secundo scripturē
 testimonio respōsionē pbāt.
 Dicūt ergo in bethleem nasci
 tur x̄pm et addūt iude. **A**d dif
 ferēciam cuiusdā bethleem q̄
 fuit in galilea i tribu zabulon
 De iuda enī debuit nasci x̄ps
Gen. xlix. **J**uda te laudabūt
 fratres tui man⁹ eius in cœnicis
 b⁹ inimicorū suorū catul⁹ leōis
 iuda et inducūt testimoniū di
 centes **D**ic em̄ scriptū est p̄ p̄
 phetā **M**ich. v. **E**t tu bethleē
 terra iuda etc. **A**ttēde qd̄ i testi
 monio isto tria dicitur. p̄mo
 enī loc⁹ describit. secundo dig
 nitas eius exp̄mitur. et tercio
 racō dignitatis ex natitate x̄pi
 ibi futura dicit ergo **E**t tu. q̄si
 dicat licet alias citates metro
 politanas de potēcia et diuicijs
 et gloria laudauerint. tū et tu
 bethleem **N**on illa q̄ est in ga
 lilea in sorte zabulon. s̄ tra iu
 da et potest esse qd̄ de se dicūt
 sacerdotes et scribe ad maiore
 expressionem. **Q**uia p̄pheta
 dicit. **E**t tu bethleē effrata. cu
 ius racō sup̄ius in principio
 capituli dicta est. **E**t addunt
 dignitatis eius exp̄sionē dice
 tes. **N**equaquā minima es i p̄ci
 pibus iuda. hoc est in p̄ci
 palibus ciuitatibus iuda. **D**i
 citur em̄ princeps ciuitas vbi
 est thronus p̄ncipis eo qd̄ illa

iure et libertate et privilegijs pri
cipatur alijs. Et intelligitur ex
hoc eminens dignitas. quia ex qua
nequaquam minima est inter ciui
tates principes aliarum virtutum
multo magis dignitate excel
lit omnes alias. sed videtur hoc con
trarium ei quod dicit propheta qui
sic dicit. Et tu bethleem effrata
puula es in milibus iuda. hoc est
puulus vicus es in sorte iuda
in qua sunt villarum et vicorum
et ciuitatum milia. ergo secundum pro
phetam minor est alijs. Non di
co principibus ciuitatibus sed etiam
vicis. Respondeo quod sacerdotes
ponunt sensum prophete. non verba
Intendit propheta quod licet par
uulus vicus sit propter pau
citate habitatorum. tamen
maximi est privilegij. sicut pa
tet ex sequentibus prophete.
psalme sexagesimo. **¶** Locum
sanctificationis mee et locum pe
dum meorum glorificationis. Et
subiungit rationem. Ex te enim
sicut ex loco natiuitatis. Exiet
De utero virginis Dux. Deu
tero. tricesimo tercio. Dominus
solus dux eius fuit et non erat cum eo
deus alienus. Exo. xv. dux fuisti
in misericordia tua populo quem
redemisti. Qui regat populum
meum israel. Ecce ad te ducis quem
regis. quia ducem regem vocat

hic et Gen. xlix. Non auferetur
sceptrum de iuda et dux de fe
more eius. Sic arguuntur sa
cerdotes et scribe de tribus de
predicacione et ignorancia et de ma
licia. De predicacione quia secre
ta dei concilia de liberacone pro
diderunt impiissimo et herodi
Contra id quod obiicitur. Tho. b.
decimotercio. Sacramentum
regis abscondere bonum est. Et
Math. septimo. Nolite sanctum
dare cambis et margaritas no
lite proicere ante porcos. De ig
norancia autem quia nescientes ver
ba prophetarum non adducunt scrip
turam sicut iacet. cum tamen ni
chil mutandum sit in sacro eloquio
Job. xxix. Verbis meis adde
re nichil audebant. sed stillabat
super eos eloquium meum. Mala
enim labia sacerdotis custodiunt
scientiam et legem requirunt de
ore eius quia angelus domini
exercituum est. de malicia argui
tur. quia hoc tamen de prophetia in
ducunt quod potuit proocare hero
dem et tacet hoc quod mitiga
re poterat ferocitatem eius. Non
enim dicunt nisi id quod loquitur
propheta de temporali nati
tate de qua turbatus fuit hero
des et de eterna tacent quod se
quitur. Et egressus eius ab imo
a diebus et natiuitatis quod si
addissent cogitasset herodes.

56
q̄p̄ eternā sunt q̄ dicūtur ⁊ nō
tempalia regna requirit x̄p̄s
⁊ mitigatus fuisset ⁊ cessasset
p̄sequi. Tunc herodes clamor
catus magis ⁊c. **I**ste est tercia
paginā in quo continetur do
losa herodis ⁊ callida de inq̄rē
do puero simulatio. Et dicunt
q̄tuor. quoz p̄mū est diligēs
tempis ortus stelle indagatio
clā a iudeis facta. **S**ecūdum
magoz in bethleem vbi natū
ēē cognouerat missio. **T**ercū
vt p̄sonam pueri diligenter i
uestigarēt fraudulēta inuictō
Quartū vt omib⁹ h̄is cogni
tis sibi renūciarent petitiō ⁊ h̄
plana sunt in littera. **C**irca p̄i
mū istoz tria dicit sc̄z q̄ clam
uocauit magos semotis sacer
dotib⁹ ⁊ scribis ne ab eis for
te de ferocitate ip̄si p̄mumiren
tur. q̄z timebat q̄ aliqui gau
derēt de nato rege ⁊ illi de dolo
eius p̄mumirēt eos. Et etiā idō
q̄z quod inter plures dicit faci
lius manifestat. **V**olebat at
hoc verbuz herodes ēē occultū
ne p̄ famam publicaret ⁊ q̄ p̄
babilius fieret q̄ ex deuocōne
puer⁹ inq̄reret p̄sa. xvi. **I**n cō
ciliū coege cōciliū pone quasi
noctē vmbraz tuā in meridie.
Ignorabat em̄ id q̄ dicitur
Sap. p̄. **Q**ui loq̄tur iniqua
nō pōt latere nec p̄teriret illuz

corūpens iudiciū ⁊ post modi
cum sermonū illi⁹ audicō ad
deum veniet ad correpcōez im
q̄tatis illius qm̄ auris zeli au
dit om̄ia. **S**cdō tangit dilige
ciā inq̄ficōis tp̄is. vt cogito
iā loco a sacerdotib⁹ ⁊ scribis
discat temp⁹ a magis ita q̄ n̄
restet nisi p̄sone interfectō ⁊ g
mita p̄sona ⁊ hoc ē q̄ diligen
t̄ didicit ab eis temp⁹ stelle que
appuit eis vt ex etate pueri sa
cilius p̄sona disceret. nō attē
dit hoc q̄ dicit **S**ap. p̄. **V**e
tite de domino i boitate ⁊ i fini
plicitate cordis. q̄rite illū qm̄
inueniet ab h̄is qui nō temp
tant illum. apparet aut̄ eis qui
fidē habēt in illū. Et mittens
eos in bethleē. **E**cce sc̄dm̄. **M**is
sio sc̄z magoz in bethleē quā
iā nouerat ēē locū natiuitatis
iij. **R**e. vi. **N**unq̄d scitis q̄ mi
seit filius hominē de huc vt pre
c̄dat caput meū. p̄s. **V**iri san
guinū ⁊ dolosi n̄ dimidiabūt
dies suos. **I**te ⁊ iterrogate di
ligēter de puero. **E**cce terciū
Inuictio sc̄z fraudulēta de p̄so
na pueri indagacōne. **I**here
xiiij. **S**agitta vulnerans lin
gua eoz dolum est locuta. nec
dicit interrogate quis vel vbi
fit puer. h̄ de puero vt om̄es ar
cūstācias que de puero erant i
uestigarent vt sic om̄ib⁹ que

de puero erant cognitis nullo
modo latere vel effugere possz
Sed prouerbiorum primo
Frustra autem iacitur retia a
te oculos pennatorum. **Psal.**
Foderunt ante faciem meam
foueam et in caderunt in eaz. **E**t
cum inueneritis: renūciate **E**c
ce quartum vt omnibus his
cognitis sibi renūciatur. **E**t
dicuntur tria. **P**rimo enim tā
git qd certificentur ante renū
ciacoem cum dicat. **E**t cū inue
neritis. **S**ecundo petit sibi re
nunciari certissime inuentū. cū
dicat. **R**enūciate michi. **T**er
cio ne similitudo deprehendat
adiungit deuocōis causam
cum dicat. **V**t et ego ueniēs et
Iste deridetur **J**ob vndecimo
Forfitan uestigia dei cōprehen
des et usqz ad perfectum omni
potentē reperies **E**xcellior celo
est et quid facies? profundior ī
ferno et unde cognosces? **L**on
gior terra mensura eius et la
cior mari si subuertit omnia vel
in unū coartauerit: quis cōtra
dicet ei? aut quis potest dicere
cur ita facis? **Q**ui cum audis
sent regem abierunt. **H**ec est
pars secunda ī qua agitur de
pueri inuencōe. **E**t tanguntur
quatuor quoz p̄mum de reces
su magoz ab herode. secūduz
de iterata stelle apparicōe. tercia

um de gaudio quod habuerūt
ex stelle restitucōe. quartuz de
pueri p̄ stelle stacōnem inuen
cōe. **E**t hec patent in littera.
Circa p̄mum tangūtur duo.
Auditus uidelicz herodis et re
cessus ab eo. putabant enī he
rodē puerz ex deuocōe querē
et ideo audierūt eum p̄ponen
tes omnia renūciare que inuē
rat. puerb. xxvi. **L**abijs suis
intelligitur inimic? cum ī cor
de suo tractauerit dolos cū sub
miserit uocem ne credideris ei
qm̄ septē nequicie sunt in cor
de illi. **E**t ecce stella. **E**cce s̄m
de iterata stelle apparicōe **E**t
dicuntur tria. **E**iisdē scz que
modo apparuit ad eam que ī
oriēte apparuit p̄ceptitas. quia
si alia fuisset confusus essz ani
mus eozū utrum idem signifi
cassz qd p̄or significauit et deinde
dicatur stelle precessio in via
et tercio stacio eius supra locū
ubi erat puer. stelle restitutio
significabat h̄ qd dicitur ysa. lxij.
Qz egressus fuit ut splēdor
iust? fidelis anime et saluator
eius uelut lampas ē accensus
p̄cessio significabat directōez
uie fidelium ad ip̄m p̄s. **D**ne de
duc me ī iusticia tua p̄pter ini
micos meos dirige in cōspcū
tuo uia meā p̄s. **D**omine in lū
ne uult? tui ābulabūt. ysa. lx.

Ambulabunt gētes in lumine tuo et reges in splendore ortus tui p̄ stacoem supra ubi erat puer significabat quietē sāctorū in lumine dēi inuento **Col. p̄.** Qui dignas nos fecit in p̄tes sanctorū sortes in lumine. p̄s. Dñs illuminatio mea et salus mea quē timebo **S**tetit enim sup̄r ubi erat puer **E**t h̄ iustū fuit ut stella staret ad soles a quo accepit illuminacōez. **V**identes autē stellā r̄c. **E**cce sc̄m̄ gaudiū de stelle restitucōe **E**t tangit duo sc̄z stelle certam discricōem et mirabilē de h̄ exultacōne. dicit ergo **V**identes. h̄ est optime discernentes **S**tellam. oportz em̄ examinare ea q̄ apparent. qz sicut dicit in epistola iude. quedā sūt fidera errancia q̄ ducūt in errorē: p̄ hoc qz contra cursū celestem moueri dicūtur. **h̄. Cor. xi.** **I**p̄e sathanas trāsfīgurat se in angelum lucis ut efficiat decipiat. et in **Apo. xij.** tertia pars stellarū trahit non motu celi s̄ cauda draconis. **E**t ideo p̄mā **Joh. iij.** dicit **N**olite om̄i sp̄m̄ credere. s̄ p̄bate sp̄s vtrum ex deo sint. et hoc est **V**identes at̄ stellā **S**ic ergo c̄tissimē discernētes eā **G**ausi s̄ gaudio magno valde. qm̄ de restitucōe stelle gaudebant. de directiōe p̄ ancessio

nem gausi sunt gaudio magno. aut de stacoem supra ubi puer eāt. quia t̄m̄nū signabat longi itineris et fructū magni laboris. valde autē gaudebāt de inuēcōne. **psal.** **S**ignatus ē sup̄ nos lumē vultus tui domine. dedisti leticiā in corde meo. **h̄j** enī cū in lumine vultus dēi ambularent in nomine suo exultauerunt tota die **H**ester. vlt. **L**ux et sol cēt? est et humiles exaltati sūt. cū luce ei stelle ort? est. eis sol iusticie xp̄us de? n̄r. **E**t intrātes domū. ecce quartū de pueri inuēcōne et dicit tria quoz p̄mū est qz certi de iudicio stelle domū intrauerūt s̄m qz pueri inuenerūt **T**ercium ē societas quā habebat secū et h̄ patēt i littera. **P**rimo ergo domū intrauerūt **V**ides aut non fuisse dom? qz **L**uc. ij. dicitur esse diuersorū qd̄ fuit tectum inter duos parietes ad diuer tectum pot? qz ad habitādū **P**otest dici qz illud diuersorum vocat hic dom? vel pot? dici qz p̄mo p̄pter multitudinē p̄fitetum in ciuitate non poteat habere domū. s̄ postea illi recedētibus et ioseph manente p̄pter curam puerperij inueit domū. s̄ p̄mū ē magis consonuz dictis sc̄oz. et in h̄ cōmēdatur fides magoz qz n̄l exterioum

considerantes eum quē in diu-
sorio et in stabulo inuenerunt
regem deum esse confessi sunt.
Indicium enim stelle plus attē-
derunt quā omnia que ad mūn-
di pertinet ambicionem. **ij. Co-**
rin. ix. Propter nos egenus fa-
ctus est cum esset diues ut nos
illius inopia diuites essemus.
Inuenerunt puerum. Non di-
uina sed pueilia pretendētem ut
scirent vere esse humanatum
propter hominē. **I**n stella qui-
dem ostendit se esse deum. **E**t
per hanc maiestatem dei que in-
tus latebat agnouerunt. sed in
se non nisi bonam penitēciam
puram et innocēcie simplicita-
tem pretendit. **E**t ideo puerus
nō etate tūm. sed etiam actu dici-
tur inuenisse. **I**ste est uerus sa-
doch puer egregie indolis. ut
dicitur per psalmi. **xij.** et per psalmi. **xlij.** sim-
litteram septuaginta. **E**cce pu-
er meus electus quem elegi posui
super eum spiritum meum. puer
vero a puritate uocatur. **C**uz ma-
ria matre eius. **N**ec fit mencō
de ioseph ne aliquid male su-
spiciōis oriret ut quōdam dicunt. sed
hoc frivolum michi videtur. quā-
michil talium in malā suspicio-
nem induxisset magos. unde
ideo nō fit mencō eius. quā ma-
gis ostēdebat diuinitas eius.
in qua nichil opis habebat io-

seph. **M**ater autē cū deo in fi-
lio cōmunicauit. et ideo fit mencō
ipsi. **A**miracone autē dignū
est quod nō uiderūt curie regalis
frequētacone. sed pro palacio di-
uersorum. per throno per sepius
per purpura regali fascias et cir-
sas. per splendorē et cultu regio
stabulum. **E**t tamē hec omnia in
domo herodis uidentes ab ip-
so diuerterūt et nichil horum
apud puerum inuenientes eum
regē mūdi esse confessi sūt. **E**t per
adētes. **N**ec ē ps illa in qua car-
inuetū fidei sue deuocōez exhi-
bebāt. **E**t dicunt duo. **A**doracō
scilicet et oblacō. **A**doracō in duobus
consistit. **I**n prostiracone et orōe. per
stiracone em notat cum dicit. **E**t
prostrantes. prostiracone toto corde
scilicet recognicōez signat quod homo de se
nichil ē nisi puluis et cinis. **R**e-
surrectio autē signat quod erigit ex
puluere māu creatoris et plas-
matis ut dicit **D**am. **Exo. iij.**
Audierūt quod uisitalz dñs filios
isrl et nō desepit afflictōez eo-
rū et adorauerūt pmi in tēra. p̄s-
adorauim? in loco ubi steterūt
pedes ei? **E**t p̄cedit **A**udiuim?
eā in effrata inuenim? eā in ca-
pis filie in deserto mūdi h? **I**n-
troiuim? in tabnaculū ei? **H** ē in
diuisorū et tūc adorauim? ac-
per psalmi. **xlv.** te adorabūt et te deprecā-
būt. adorauerūt eū. ecce orō p̄s-

58

Adorate dñm in aula sãcta cã?
Genes. xliij. sm litteram. lxx.
Cum inueneritis adorate eum
sup terram **Et aptis ac. Tan**
git oblacõem a diat tria scz
Munex preparacõem. muneru
oblacõem a munerz specificaci
onẽ. **De** preparacõne diat **Aper**
tis thesauris suis. thesaur? di
atur theca auri a in hoc fig ni
ficat abũdãcia **Thob. iij. Di**
multũ tibi fuit: abũdãter tri
bue. **Nati. xij. Non?** homo de
thesauro cordis sui pfert bonũ
Obtulerẽt ei munera **Gen. xliij.**
Deferte viro mũera. **psa. xxix.**
Colẽt eum in hostijs a munei
bus **Exod. xxij. Non** appare
bis in aspectu meo vacu? **Au**
rum th? a mirram. **Ecce** mũe
rum specificatio. **Et** tradũt cõ
munitãcti q? specificatio mũe
rum pfessio est fidei magouz.
Auz em obtulerunt in signuz
regalis dignitatis. qã fideles
venerat cõgregare in regnum
Thus autẽ in pfessionẽ data
tis. quia th? deo incenditur in
signuz cordis p deuocõez ascẽ
dentis in deũ a in signũ redolẽ
cie grẽ bonitatis dñe **Mirra**
aut in pfessionẽ ab õni corrup
cione putredinis cõseruate a
cõseruatis mortis **De** pnis
duob? **psa. lx. Oes** de saba ve
ent auz a th? deferẽtes a lau

dem dño annũciãtes. vñ a ter
ra pfidis vnde isti venerant sa
bea a quodã fluuio saba dca
vocata est **De mirra Cant. v.**
Manus mee distillauerũt mir
ram a digiti mei pleni mirra p
batissima **De auro Aggei. iij.**
Meũ ẽ aurum a meũ est argẽ
tum **Apo. iij. Suadeo** tibi a
me emẽ aurũ ignitum pbatũ
vt locuples fias **Cant. v. Ca**
put eius aurũ optimũ. hec no
tia regala a regm xpi **De** th
re diat in psal. **Dirigat** oracõ
mea sicut incensũ in conspectu
tuo **Leuit. ij. Totũ** thus ponz
sup altare in meõiale suauis
simũ domino **De mirra** siml a
thure **Cant. iij. Ascendit** sicut
virgula fumi ex aromatibus
mirre a thuris a diuersi pulue
ris pignitarij **Cant. liij. Ibo**
michi ad montem mirre a ad
collẽ thuris **Stũs** greg. in q
dam omel. diat q? auz signi
ficat regalẽ dignitatẽ. th? au
tem pontificale. q? **Heb. viij.**
diat pontifex futuroz bonouz
ac. **Mirra** autẽ odoramẽtuz v
tutũ in vita. ps. **Mirra** a gut
ta a casia a vestimẽtis tuis a
tomib? eburneis. **Mirra** em q
marcescere nõ põt signat vtu
tes sapientis q nõ marcescunt
Sap. vi. Custoditio legũ con
suminacio est incorupcõnis

Incorruptio autem facit esse
proximum deo. Concupiscētia
itaq; sapientiē cōduat ad reg-
num perpetuum. Et responsio.
Hic incipit pars illa ubi exclu-
ditur dolus herodis. Et tangū-
tur duo. **P**remunio scilicet p
oraculum diuinum et obediē-
tia eorum. **P**remunio autē
oraculi continet tria. **M**odus
tempus et oraculum. **M**odus
est quia per modum responsi
omis datum est. non enim du-
bium est quin semper ad o cor-
de quererent ut viam eorum
in pace dirigeret et huic deside-
rio respōdet oraculū et in deute-
ronomio dominus deus noster adē-
cunctis obseruacōibus nris
Simile est **E**xodi decimoq̄-
to. **U**bi non ore sed corde cla-
manti moysi respondit deus.
Quid clamas ad me **P**salmi-
sta. **I**n via hac qua gradiēis
firmabo super te oculos meos
In somnis. qui non est nisi v̄-
sio spiritus et anime a sensib⁹
et strepitu exteriori ad interio-
rem cordis contemplacōnem.
sicut superius dixim⁹ **J**ob ter-
cio. **N**unc ei dormiens silerē et
somnia meo req̄scerē cū regib⁹
et consulib⁹ terre qui edificat si-
bi solitudines a cū p̄ncipib⁹ q̄
possident aux et p̄s. **I**n pace
in idipsum dormiā et requiescā.

Ne rediret ad herodē **E**cce ora-
culū ostēdit puer. quod dicit
Johannis tercio. q̄ nō crede-
bat semetipsum herodi et non
erat ei opus ut quis ferret te-
stimonium de homine **I**pse
enim nouit quid esset in homi-
ne **J**ob decimotercio. **I**pse no-
uit et decipit eam et eum qui de-
cipitur **P**rouerb. xi. **I**usticia
simplicis diriget viā eius et i-
pietate sua corruet impius **I**u-
sticiaq; rectorū liberabit eos et
in insidijs suis capientur im-
pij et statim post subditur ibi-
dem. **I**ustus de angustia libe-
ratus est et tradetur impius p̄
eo **S**imulatoz enim ore decipit
amicum suum. iusti autem li-
berabuntur sciencia. **P**er aliā
viaz reusi sunt et cetera. **E**cce obedi-
encia. **E**t dicuntur duo. **C**au-
tela videlicet et salus redēci-
um. **C**autela quia non per he-
rodem. sed per aliam viam.
Prouerbioz decimoquarto
Est via que videtur homini re-
cta et nouissima eius que du-
cunt ad interitum. **E**t attendi-
tur horum magoz fides et
humilitas. **T**urpe enim est ho-
nestis viris benigne receptis
sine resalutacione quasi fugi-
tuos recedere et hanc turpitu-
dinem elegerunt in se potius
quem puerū p̄derent herodi.

Sap. xiiii. Fugitiuum perpetuo
 prudentie placuerunt. vñ a la
 bā i simili facto arguit iacob
Gen. xxxi. Cur clam me fuge
 re voluisti nō es passus vt p
 sequerer te cū gaudio. Reuer
 si sunt in regionē suaz. **Ecce qz**
 salui reuerfi sūt ad ppria **Gen.**
xxviii. Ero custos tuus quocū
 qz prexeris a reducā te in fraz
 hāc **Job. v.** Dñ ambulet
 a sic dñs in itinere vestro a an
 gelus ei? comitetur vobiscum
 ps. Domin? custodiat intro
 tuū a exitū tuum a. **Qd** nos
 dignent sācti tres reges ad vi
 am veritatis reducere p domi
 nū nostrz qui est benedict? in
 secula Amen.:

Euangelium venerabil' domi
 ni **Alberti magni super festo**
die epiphanie dñi explicat feli
cter.

Sermo beatissimi Augusti
 de epiphania dñi incipit mul
 tum notabilis.

Intelligere possum? fratres ca
 rissimi quantā graciā xpō do
 mino debeam? qz vota votis ac
 cumulat. gaudia gaudijs impli
 cat. **Ecce** enī adhuc exultam?
 xpm dñm natū. ecīā iā cū leta
 mur p salute hūani generis
 baptisatuz. **Nec** dum ort? ei?
 est expleta festiuitas a iā bap

tismatis eius ē celebrāda solle
 mnitas. **Vix** nat? est hominib?
 ecīā renascitur sacramētis. ho
 die enī licet post multa annoz
 curricula cōsect? est in iordāe
Ita ergo disposuit dñs vt vo
 tis vota subiungēt. hoc est vt
 vno eodēqz tempe a ederet p
 virginē a p mīsteriū gignere
 tur essetqz cōtinuata festiuitas
 carnis natiuitas atqz baptil
 matis. vt quēadmodū cū tūc
 miram i corrupta mīre pgeitū
Itz vt nunc suscipiam? illum
 pura vnda submersū a glorie
 emur in vtroqz facto. qz filius
 genuit mat a casta est a quia
 xpm vnda lauit a sancta ē. **Nā**
 sicut post partū glorificata ē
 mare castificatio. ita p? bap
 tismū aque ē purificatio com
 probata. **Nunq**d pene maiori
 munere qz maria vnda ditata
 ē. **Illa** enī sibi tm meruit casti
 tate. ista nobis cōtulit sanctifi
 cationē. illa meruit ne peccar?
 ista vt peccata purgaret. illa p
 pria delicta a se xpudiat. ista
 in se p dei graciā aliēa cōdonat
Illi collata ē vginitas. isti do
 nata fecūditas. illa vñū p crea
 uit a pura est. ista generat plu
 res a virgo ē. illa pret xpm ne
 scit aliū filium. ista virgo cum
 cristo mat est populoz. **Nā** a
 lis ergo hodie alter ē qd amō